

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXXXVIII. ad annum MCCCCXL.

Parisiis, 1644

Praefatio Horatii Ivstiniani in collectionem actorum Concilii Florentini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15490

ACTA
SACRI OECUMENICI
CONCILII
FLORENTINI

AB HORATIO IVSTINIANO
BIBLIOTHECÆ VATICANÆ CVSTODE PRIMARIO
collecta, disposita, & notis illustrata.

PRÆFATIO HORATII IVSTINIANI
in collectionem actorum
CONCILII FLORENTINI.

ANNO
CHRISTI
1438.

ONCILIVM Basileense, ex decreto Constantiensis Concilii, a Martino V. summo pontifice indictum, & Eugenii IV. successoris eius auctoritate inchoatum, non diu in apostolicæ sedis obedientia permansit; sed inconcessa tentans, & Petri iudicium usurpans, imo supra Petrum & supra papam se constituens, incredibile dictu est, quot & quanta sit ausum, & ad infelicem exitum deduxerit. Nam & abominationem desolationis in templo Dei statuit, & antipapam sibi elegit, asperrimo tunc perstrictum scommate, Basilea peperit Basiliicum. Ea omnia exarata leguntur, non sine piorum offensa, in actis impressis eiusdem Concilii.

Quid vero Eugenius summus pontifex aduersus huiusmodi facinora egerit, quomodo & quibus constitutionibus ac rationibus Basileense Concilium Ferrariam transfulerit, abrogauerit; in
Concil. Tom. 33. A

eodemque contumaciter perseverantes censuris & pœnis perstrinxerit; assertasque ab eis veritates, verius falsitates, de potestate Concilii supra papam, damnauerit, non æque in manibus omnium extant, cum tamen omnia in hoc generali Concilio, Ferrariæ primum, deinde Florentiæ, quo idem Concilium eiusdem pontificis auctoritate fuerat translatum, acta fuerint.

Florentiæ etiam in hoc eodem Concilio unionem ecclesiæ Græcæ cum apostolica Romanâ perfecit Eugenius: & quia hæc unio fuit præcipuum & primo intentum conuocationis huius Concilii opus, unde & merito Florentinum Concilium nuncupatur, eius rei gestæ historiam breuiter hic indicasse visum est, ut hinc quoque huius nostræ collectionis actorum publica necessitas dignoscatur. Igitur sancto Ignatio patriarcha e sede Constantinopolitana expulso, illam inuasit Photius, qui Nicolai I. iudicio de vi damnatus^a, ira odioque in iudicem exæstuans, ab eius obedientia recessit, & schismaticorum factus antesignanus, Romanæ sedis negauit primatum: atque ut eam argueret, quod male symbolo addidisset, Filioque^b, negauit Spiritum sanctum a Filio procedere, multa que alia falsorum dogmatum rixania inimicus homo superfermans in orientali ecclesia, non sibi soli & suis æternæ vitæ dispendium intulit, sed in successores propagans, perpetui iecit semina schismatis, quod altis radicibus fixum, haud facile esset in posterum euellendum.

^a In 8. Synodo generali.

^b In sua encyclica.

^c Vuibertus in eius vita lib. 1. cap. 9. Leo Ostiensis lib. 1. cap. 39. ^d Baron. ro. 11. anno 1097. num. 146.

Laborauit in eo extirpando, legatis Constantinopolim missis, Leo^c I X. sed frustra. Euocauit Græcos ad Barense Concilium Urbanus I I. sancto Anselmo^d Cantuariensi archiepiscopo disceptatore vsus, sed nullo fructu. Gregorio X. pontifice in Lugdunensi Concilio Michael Palæologus imperator, Græcique antistites Romanæ ecclesiæ unionem amplexi sunt, eiusque fidem professi; sed a fide & promissione cito recesserunt.

Tandem Ioannes Palæologus imperator Græcorum, & Iosephus patriarcha Constantinopolitanus, cum reliquis orientalibus episcopis ad hoc Concilium, ab Eugenio IV. summo pontifice indictum, Ferrariam primum, deinde Florentiam, quo eiusdem pontificis auctoritate idem Concilium fuerat translatum, se contulerunt, atque post multas disputationes & tractatus, tandem Spiritu sancto cooperante, in quinque capita conuenere. Primo de processione Spiritus sancti ex Patre & Filio. Secundo de licita additione, Filioque, facta symbolo. Tertio de materia eucharistiæ azymi, siue fermentati panis triticei. Quarto de purgatorio &

ANNO
CHRISTI
1438.

visione beatifica. Quinto de primatu papæ. Decreto super his firmato, imperator & Græci in patriam sunt reuersi.

Verum tot Romanorum pontificum laboribus & impensis exculta Græcia nullum fructum attulit; quinimo, Marco Ephesino archiepiscopo, nouo Photio, impulsore, ad vetus schisma atque hæresim rediit: ut mirum minime videri debeat, si infructuosæ instar ficulneæ, quam in euangelio legimus, iaceat excisa.

Observatione autem dignum, quod plures historici memorant^e, in diebus festis Pentecostes, quibus Spiritus sancti missio & illapsus in apostolos & ecclesiam recolitur, Constantinopolim a Turcis fuisse captam; iustissima Dei ultione, una cum regia vrbe imperatorem, imperium, libertatemque amittentibus Græcis inter ipsa solennia sancti Spiritus, cuius ipsi a Patre & Filio processionem negant.

^e Apud Mercatorum in sua chronol. ann. 1452.

Ceterum præfatum unionis decretum in hoc Concilio conditum & firmatum, refertur ab omnibus tam Græcis, quam Latinis, eiusdemque extant originalia, de quibus suo loco dicemus.

At vero disputationes publicæ Græcos inter & Latinos habitæ, quales fuerint, quidve ab utraque parte dictum, allatumve sit, altum apud omnes silentium, spatio centum fere annorum, a tempore scilicet Eugenii ad tempus Clementis VII. cum tamen certum sit, non ab uno tantum Græco aut Latino, sed a pluribus tam Græcis quam Latinis scriptoribus, & Concilii secretariis seu notariis fuisse exceptas. sic enim ait Fantinus de Valereso archiepiscopus Cretensis, qui eidem Concilio interfuit, & decreto subscripsit, in eius explicatione, quæ in bibliotheca Vaticana extat manuscripta. Multæ disputationes solenniter factæ fuerunt super diuersis articulis, positæ sex pro parte disputatoribus, qui in medio totius Concilii confidebant, sex videlicet ex vna parte, & sex ex alia, sibi adinuicem facies conspicientes. Interpres autem stabat in medio omnium referendo cuncta in Latino & Græco sermone, quæ ab utraque parte dicebantur: tres vero notarii erant constituti pro qualibet parte, qui omnia gesta in Latino & Græco fideliter conscribebant. Hæc ille. Latinis igitur exemplaribus in archiuis & bibliothecis delitescentibus, ex Græcis unum sine scriptoris seu notarii nomine anno millesimo quingentesimo vigesimo sexto sedente Clemente VII. typis Romæ excusum lucem aspexit, a Bartholomæo Abramo Cretensi Latine redditum, qui Florentino Concilio non in operis tantum vestibulo, sed inter ipsa

Concil. Tom. 33.

A ij

etiam acta octavae Synodi nomen indidit: Ioannes, inquit, Pa-
laologus imperator ad celebrandam octavam Synodum
triremibus inuectus est: *ut si antiquiores codices eiusdem Con-
cilii manu exaratos non haberemus, autographo haec verba ne-
cessario essent adscribenda, quae merito Baronius^f temeritatis, vel
imperitiae arguit, eum titulum & ordinem vindicante sibi aeu-
menica octava Synodo, contra Photium schismaticorum antesi-
gnanum celebrata, quam propterea eiusdem factionis Graeci non
recipiunt, nec agnoscunt. Hoc igitur detracto titulo & nomine, a-
liam eiusdem Graeci codicis translationem in Latinum sermonem
elaboravit Ioannes Matthaeus^g Caryophilus, item Cretenfis, quae
in Conciliis generalibus sub Paulo V. Romae editis est impressa.*

^f Tom. 10.
anno 869.
num. 64.

^g In cata-
logo Con-
ciliorum
generalium
Romae edi-
torum ini-
tio tomi 4.

Verum expetebant plurimi, & quidem merito, ut exemplar
etiam earundem disputationum ab aliquo scriptore Latino exa-
ratum quaereretur, & ad publicam utilitatem ederetur in lu-
cem. Eodem ego desiderio cum tenerer, atque bibliotheca Vatica-
nae volumina revoluerem, reperi vetustum codicem manuscriptum
continentem eas disputationes, ab Andrea de sancta cruce patri-
cio Romano & apostolici consistorii aduocato descriptas, qui &
inter aduocatos, qui Concilio interfuerunt, recensetur in actis^h, &
ea quae hinc inde dicebantur excipiebat: quod ipse profiteturⁱ his
verbis: Calamum sumpsi, onusque ad scribendum prolata
suscipiens, id profecutus sum: referam, nulla mutata sub-
stantia, Graecorum dicta ex interpretis organo, Latino-
rum ex ipsorum exponentium originali emissionem verbo-
rum. *Et infra^k. Quae quidem, etsi facundius referri potuif-
sent, retuli, prout fuere, verbisque propriis eorum qui ea
protulere, ne verborum ornamento a gestorum veritate
diuertere iudicaretur.*

^h Part. 1.
num. 29.
ⁱ Collatio-
ne 1.

^k Collatio-
ne 22. in
fine.

*Quod autem id Andreas & alii scriptores praestare potuerint,
fidem faciunt verba interpretis^l, sic disceptatores alloquentis: Pla-
ceat plane dicere, ut scriptores possint scribere. imo & post
disceptationes conueniebant scriptores, ut unus suppleret ex alio,
si quae non excepisset: sic enim Graecis dixit aliquando Iulianus
cardinalis Caesarinus^m: Si scriptores non bene omnia recol-
legerunt, nostri scriptores & vestri conueniant. & alibiⁿ:
Relata per notarios scripta auscultentur. & rursus^o alibi:
Conueniant qui scripserunt, & de scriptis conueniant.*

^l Collatio-
ne 21.

^m Vbi supra.
ⁿ Collatio-
ne 4. in fi-
ne.
^o Collatio-
ne 8.

*In hoc eodem Concilio (dum adhuc Florentiae post discessum
Graecorum celebraretur) ecclesias Armenorum & Iacobitarum*

ANNO
CHRISTI
1438.

ad apostolicæ sedis obedientiam reduxit Eugenius, decretis pro earum unione cum Romana ecclesia conditis, in quibus fere omnia Christianæ fidei dogmata, & sacramentorum mysteria continentur; quæ, quamuis legantur in Bullario Romano & in codicibus Vaticanis, extantque originalia, de quibus suo loco dicemus, tamen non solum inter acta Concilii non sunt edita, sed nec ullibi prorsus publice apparêt, qua tandem occasione, quibus tunc missis legationibus, quibus oratorum instantiis & acceptationibus fuerint condita.

Transtulit etiam hoc Concilium Eugenius Florentia Romam in Laterano, atque in eo oratores regis Aethiopum audiuit: Syros, Chaldaeos & Maronitas ad sedis apostolicæ obedientiam reduxit, eisque decreta de fide catholica, approbante Concilio, tradidit.

Hæc omnia in Vaticanis codicibus & registis inclusa detinebantur: & hæc sunt, quæ in hoc opere continentur, & nunc primum in lucem prodeunt: ad quorum plenioram notitiam plura etiam inserui ex historicorum manuscriptis codicibus & monumentis, quæ in præfata extant bibliotheca.

Ea igitur quæ reperi, non secus ac viuas aquas in Vaticanis collis visceribus, Vaticanæ scilicet bibliothecæ manuscriptis voluminibus reconditas, typis, quasi canalibus, in ecclesiæ campum deriuandas curavi; obscuriora & difficiliora, notis tam in margine, quam in fine constitutionum & collationum apposis, pro viribus illustravi; sanctorum patrum & Conciliorum testimonia quibus ex locis desumpta sint, indicaui; cuncta iuxta temporis ordinem, breui, ubi opus fuit, narratione & argumento, historica methodo connexui, ac in tres partes distributa disposui. Quarum prima ante aduentum Græcorum, secunda post eorum aduentum, tertia post eorumdem discessum, acta continet.

Quocirca neminem non manifeste percipere existimo, quam graues nos causæ ad hanc nouam collectionem adoriendam, illustrandam ac diuulgandam impulerint, ut vera tandem & integra sacrosanctæ Synodi acta fideliter in suas partes digesta, publice in omnium manibus extarent: in quibus edendis una hæc nobis & suprema ratio fuit, ut Dei laudem & sanctæ matris ecclesiæ utilitatem pro virium nostrarum modulo promoueremus.